

BUITEN

11^E JAARGANG N^O. 30.

ZATERDAG 28 JULI 1917.

Foto C. Steenberghe.

HET GERESTAUREERDE RAADHUIS TE HALSTEREN (N.-BRAB.)

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET GERESTAUREERDE RAADHUIS TE HALSTEREN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 349, 358—359
DE BELANGWEKKENDE GESCHIEDENIS VAN MEVROUW BALFAME, DOOR GERTRUDE ATHERTON (30)	BLZ. 350
DE SCHUIJLENBURG, DOOR S., GEÏLL.	BLZ. 352—357
UIT HET ZIELELEVEN DER DIEREN, DOOR G.	BLZ. 355
HET DICTERTJE EN HET DICHTERESJE. NAAR HET DUITSC „	356
DE GERINGDE CALICURGUS (SLOT, DOOR J. H. FABRE, VERTAALD DOOR G. H. PRINSEN GEERLINGS, GEÏLL. „	357
HET AMERIKAANSCH DUEL, DOOR EWALD GERHARD SEELIGER (35)	„ 358
HOE ZANDVOORT BADPLAATS WERD, GEÏLLUSTREERD	„ 360

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-75, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

De uitgevers verzoeken betoedelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

De belangwekkende geschiedenis van Mevrouw Balfame

(30) DOOR GERTRUDE ATHERTON.

„DAT kan geen kwaad,” zeide hij kort. „Vertel hen in 't kort het verhaal dat u zoudt doen als u in de beklagdenbank stond. Er is maar één verhaal te vertellen, en het is misschien goed dat het publiek dat onthoudt als het de relaxen leest van de getuigen die het openbaar ministerie oproept.”

„Dat betekent zooveel alsdat hij haar eerst heeft gezegd wat ze zeggen moet,” fluisterde Miss Lauretta Lea, die als reporter bij vele processen tegenwoordig was geweest, tegen Miss Tracy, die nog een nieuweling was. „Maar dat kan geen kwaad.”

„Nu, dan zal ik maar beginnen met de scène in de Country-Club. . . . dat wil zeggen. . . . ik spreek daar liever niet in bijzonderheden over, nog geheel afgescheiden van een natuurlijk égard voor den goeden smaak. . . . , maar er schijnt meer dan aan iets anders waarde aan gehecht te zijn.”

„Zeker,” zeide Miss Austin aanmoedigend. „Laat ons uw zienswijze eens hooren. Het publiek wil deze dolgraag leeren kennen.”

„Nu. . . . ik moet u dan eerst vertellen dat, al was mijn man soms wat prikkelbaar, hij toch werkelijk een goede echtgenoot was en wij hebben nooit een vulgair twist gehad. Alleen als hij niet heelemaal zichzelf was, zei hij soms meer dan hij wel wilde, en hij vergat zichzelf nooit zoo als hij op dien dag in de Country-Club deed.

Ik was bezig bridge te spelen in een van de kleinere vertrekken toen ik zijn stem plotseling op een bijzonder opgewonden toon hoorde. Ik begreep dat er iets bijzonders gebeurd was, en ging dadelijk naar de groote middenzaal. Daar zag ik hem aan het andere einde van de zaal, omringd door verscheidene mannen, die blijkbaar bezig waren te trachten hem er toe te bewegen heen te gaan. Hij schreeuwde luid en zei zulke ongewone dingen, dat mijn eerste indruk was, dat hij ziek was, of zijn verstand verloren had.

Ik redeneerde met hem, en daar dit niets hielp en ik diep gekwetst en vernederd was, liet ik hem over aan de mannen en keerde naar de bridgezaal terug. Daar bevond ik, niettegenstaande de vriendelijkheid van mijn vriendinnen, dat ik te veel onder den indruk was om nog verder te kunnen spelen, en Dr. Anna

Steuer bood aan, mij in haar auto naar huis te rijden. Dat is alles voor zoover het de scène in de Club aangaat, behalve dan dat ik er niet genoeg den nadruk op kan leggen, dat hij zich nooit tevoren zoo gedragen had. Als dit wel het geval was geweest, zou ik niet bij hem gebleven zijn. . . . niet dat ik scheiding zou aangevraagd hebben, want ik kan mijn goedkeuring niet hechten aan dit gebruik, maar ik zou eenvoudig het huis zijn uitgegaan. Ik heb een beetje geld van mijzelf, dat mij door mijn vader is nagelaten.

„Ah. . . . juist. Dank u. En nadat u in uw eigen huis waart aangekomen? Zoudt u dat misschien nog kunnen vertellen? Natuurlijk heeft u het verslag gelezen dat u aan de reporters hebt gegeven, maar wij prefereeren ons eigen verhaal. Misschien heeft u sedert dien tijd nog eenige nieuwe punten bedacht.”

„Ja, er zijn werkelijk een paar dingen, die ik toen niet verteld heb. In de opwindung van die dagen had ik werkelijk vergeten dat ik, nadat ik mijn man's valies had ingepakt, naar beneden ging om een slok gefiltreerd water te drinken, en dat ik meende iemand aan de keukendeur te hooren. Ook dacht ik iemand op de trap te hooren, en riep mijn dienstmeisje bij den naam. Natuurlijk zal deze weglating uitgebuit worden, maar als men de vreeselijke omstandigheden in aanmerking neemt, en het feit dat ik nooit tevoren was geïnterviewd, dan vind ik dit heelemaal zoo merkwaardig niet.”

„Maar natuurlijk wilt u dat ik bij het begin begin.” En met haar prettige, oppervlakkige stem vertelde zij het verhaal dat zij onmiddellijk ten bate harer vriendinnen had bedacht.

Terwijl Miss Austin een paar vragen stelde, aldus pogende eenige essens van persoonlijkheid aan het sobere verhaal te geven, begon het gevoel van misnoegen dat Rush onder het luisteren in zich waarnam, steeds vasteren vorm aan te nemen. Hij had nooit een minder overtuigend relaas in de getuigenbank gehoord. Mevrouw Balfame had gladjes, veel te gladjes gepraat. Het moest zelfs voor de groenste verslaggeefster duidelijk zijn dat haar van te voren gezegd was wat ze zeggen moest. Was haar geest werkelijk even kleurloos als haar stem? Had zij geen gevoel voor het dramatische? Hij had gehoopt dat de opwindung van dit interview, komend na weken van vreeselijke eentonigheid, haar wat levendigheid zou bijbrengen en een natuurlijke verrijking van woordenschat; en, als zij dan de uitwerking hiervan op deze haar goedgezinde vrouwen waarnam, zou zij aangemoedigd worden om deze beide dingen ook in de beklagdenbank te simuleeren. Het was jammer, bedacht hij, dat een vrouw die zoo zonder blikken of blozen met zulk een schijn van onschuld tegen haar advocaat kon liegen, de groote dramatische leugen niet kon liegen die hem zoo krachtig zou bijstaan in zijn zwaren taak.

Miss Austin, die wanhoopde aan kleur, wierp het over den psychologischen boeg. „Zoudt u ons eens willen vertellen, mevrouw Balfame, of u erg bang zijt voor het proces? Wij beseffen dat het wel voor u moet opdoemen als een vreeselijke bezoeking.”

„O, natuurlijk vind ik alleen het denken aan al die publiciteit al verschrikkelijk, maar het is niet anders, en dus moet het wel, daar de ware schuldige niet voor den dag wil komen, maar ik weet zeker dat ik niet onder de spanning zal bezwijken. Misschien wel als het proces onmiddellijk op mijn arrestatie was gevolgd, maar al die weken in de gevangenis hebben mij op alles voorbereid.”

„Maar maakt u u niet bang over. . . . den afloop? Wij weten, en verheugen ons erover, dat uw kansen zoo gunstig staan, maar mannen zijn zoo onberekenbaar.”

„Ik ben heelemaal niet bang. In dit land is het onmogelijk een onschuldige vrouw te veroordeelen; en bovendien. . . . terwijl zij haar hoofd op aanminnige wijze naar den waakzamen Rush neeg. . . . , heb ik de beste advocaat van het heele district Brabant om mij te verdedigen. Het is een afschuwelijke gedachte, dat ik in de gerechtszaal zal aangestaard worden alsof ik een ding in een museum was, maar ik zal maar steeds bedenken dat het hoogstens over een paar dagen gedaan zal zijn, en dat ik dan tot het particuliere leven zal terugkeeren dat me zoo lief is.”

„Ja, en zoudt u ons misschien ook iets omtrent uw toekomstige plannen kunnen vertellen? Blijft u in Elsinore wonen?”

„Ik ga ver weg, zoo mogelijk naar Europa. Mettertijd kom ik waarschijnlijk wel terug. Natuurlijk” (voegde zij er haastig bij) „zou ik niet lang zonder mijn vriendinnen kunnen; die zijn me nu dubbel dierbaar geworden. . . . gedurende dezen langen tijd van gevangenschap. Maar een poos móét ik reizen.”

„Dat is heel natuurlijk. Wat is u toch een normale vrouw, mevrouw Balfame!” Het was Lauretta Lea, die dit met veel geestdrift zeide. „U is enkel een lieve, kalme, normale vrouw, die geen gewelddaad zou kunnen bedrijven, al probeerde zij het. U kunt er u van overtuigd houden, dat het publiek u zal zien zooals u werkelijk bent. Het verbaast me heelemaal niet dat uw vriendinnen u verafgoden. Trek er u maar niets van aan dat u aangehaapt wordt. Hoe meer mensen u zien, hoe meer vrienden u krijgt.”

Haar oogen dwaalden af naar Rush, en zij werd beloond met een glimlach, die verlichting uitdrukte. Zij was een verslaggeefster met erg veel ondervinding en wist precies hoe hij voelde.

„En gelooft u me,” zeide zij, terwijl zij gezamenlijk de trap afdingen, na voor den Balfame-troon gedefileerd te hebben, en een slappe hand ten afscheid ontvangen te hebben, „die arme man is half dood van al het gedoe. Hij zal in de beklagdenbank

ongeveer evenveel hulp van haar krijgen als van een moede kabeljauw. Maar zij is werkelijk een allerliefste vrouw en erg mooi, en daarom zal ik zooveel sentimenteelen onzin over haar schrijven als ik maar kan, en den cynischen en sentimenteelen lezer zorgvuldig onthouden, dat zij gedistilleerd crystal in de aderen heeft."

"Heb je ooit zoo'n misselijk interview bijgewoond?" zeide Miss Austin met een woedenden blik. „De mannen hebben het er duizend maal beter afgebracht dan wij omdat zij haar ver-rasten, maar zelfs zij verwenschten haar. Zoover als ik eruit wijs kan worden, heeft zij besloten om er als een marmeren godin uit te zien, minus ieder vrouwelijk instinct, waaronder je ook zoudt kunnen rekenen een natuurlijk verlangen om een bruit van een echtgenoot dood te schieten. Maar ik wou dat ze her-senen genoeg had om een beetje meer levendigheid te toonen. Zij was bang om dramatisch te zijn... en misschien kon ze het ook niet zijn,.... en daarom probeerde ze om litterair te wezen...."

"Dat ben ik niet met je eens!" En argumenteerende en elkaar bekijsende, gingen zij terug naar het Dobton Hotel en zetten zich aan tafeltjes om van hun karig materiaal te maken wat ervan te maken was.

"Hiervoor zullen we geen censor noodig hebben," gromde Miss Austin. „Ze deed mijn verbeelding bevriezen."

XXVIII.

Rush liep stilzwijgend eenigen tijd de kamer op en neer. Mevrouw Balfame liet zich achterover in haar stoel vallen en vouwde de handen. Zij werd verontrust door een vage onvol-daanheid, dat zij zich niet geheel had aangepast aan de gelegenheid, doch zij voelde dat er geen twijfel aan kon bestaan of zij moest de reportsters den indruk hebben gegeven niet alleen van een onschuldige vrouw, doch van een volmaakte dame. De rest kwam er niet opan.

"Ben je soms werkelijk niet een beetje zenuwachtig?" vroeg Rush, terwijl hij zich plotseling omdraaide en tegenover haar kwam staan.

"Dat laat ik mezelf niet toe te zijn. En behalve dat ik een ergen hekel heb aan publiciteit, ben ik werkelijk niet bang voor het proces. Het beteekent het begin van het einde van dit afschuwelijk gevangenisleven. Ik verlang ernaar eruit te komen en vrij te zijn. Een week in een rechtzaal is geen te zware prijs om te betalen."

"Ben je ooit naar een moordproces geweest?"

"Natuurlijk niet. Zoiets zou nooit in me opgekomen zijn."

Rush zuchtte. Ze had geen verbeelding. Doch als haar advocaat bedacht hij dat hij eerder dankbaar behoorde te zijn voor dit gebrek. Hij wenschte geen scènes, hetzij in de gerechtzaal of hier, in deze gewichtige dagen. Doch hij had gaarne een beetje meer vrouwelijke angst gezien, een zich beroepen op zijn groote-re kracht. Zelfs toen hij haar van verre had aanbeden, had zij nooit zulk een geweldigen indruk op hem gemaakt als op den dag van haar arrestatie, toen zij zich over de tafel had geworpen in een zich geheel overgeven aan een wanhoop, zoo volkomen als de veeleischendste man maar kon verlangen. Dit voorval had reeds lang de wisselende omtrekken aangenomen van een droom. Zoo zij sedert dien tijd al eenige vrees had gevoeld, had zij deze voor hem verborgen gehouden.

"Zeg me eens," vroeg hij, bijna verlangend, „ben je soms niet vreeslijk bang? Je bent hier zooveel alleen. En het is een onder-vinding geweest die de zenuwen van zelfs den sterksten man op de proef zou hebben gesteld."

"Vrouwen hebben tegenwoordig heusch sterker zenuwen dan mannen. Wij leiden niet alleen een voller en afwisselender leven dan onze voorgangsters, maar jullie mannen werken onder zulk een ontzaglijk hoogen druk, dat het een wonder mag heeten dat jullie je zenuwen nog eenigermate in bedwang weet te houden. Maar ik moet toegeven dat ik in het begin wel eens aanvallen van vrees had. Het was alles zoo vreemd en wonderlijk. Maar ik kwam daar overheen. Ik ge-loof dat je aan alles kunt wennen. En ik heb een sterken wil. Ik dwong mezelf eenvoudig om ergens anders aan te denken. Deze oorlog is een waar geluk voor me geweest. Heb je mijn nieuwe oorlogskaarten wel opgemerkt? Ik heb werkelijk om en bij de twintig boeken over den oorlog gelezen en bovendien nog alle hoofdartikelen, en ze hebben mij een afkeer ingeboezemd voor lichter lektuur en werkelijk mijn... mijn geest ontwikkeld. Dat lijkt een dik woord. En ik heb dozijnen dingen voor de kin-deren en de soldaten gebreid, en heb een gevoel gehad alsof ik voor het eerst in mijn leven ergens nut toe was."

Zij keek schuchter tot hem op, terwijl hij daar door de tralies van een der vensters stond te staren. Het levenslang onderdruk-ken van haar gevoel maakte het onmogelijk, behalve dan onder zeer grooten druk, eenig diep gevoel te verraden. Zij schaamde zich tegenover hem over haar zwakheid op den dag van haar arrestatie, doch zij was zich bewust van den wensch dat zij aan haar kouden, evenmatigen toon warmte kon geven, en hem op het juiste oogenblik kon doen trillen; doch zoo zij, zelfs tegenover zichzelf, iets van haar nieuwe ik trachtte te verraden, over-viel haar zelfbewustzijn haar weder, en sloeg zij haar oogen bijna in paniek weder neer.

Het was volkomen waar dat zij haar eerste vrees overwonnen had, en het proces begroette als de eerste stap naar de vrijheid. Haar houding was altijd merkwaardig geweest, gedeeltelijk het gevolg van een in-zich-zelf-gekeerd leven en een wil, die meedoogenloos in een smalle gleuf was voortgedreven. Meer dan ooit was zij vastbesloten gedurende die lange dagen van het proces, daar te zitten met den kouden trots van de ongelukkige vrouwen uit de Geschiedenis. De geesteshoogten die zij heimelijk en alleen gedurende haar gevangenschap bestegen had, zouden haar haar houding hebben kunnen teruggeven, want zij voelde zich op veel beteren voet met zichzelf, dan toen zij samenleefde met een ellendeling dien zij verafschuwde, en toen zij van geen groo-tere hoogten droomde dan algeheel succes in Elsinore. Doch voor de eerste maal wenschte zij dat zij jonger was, of dat zij deze hoogten jaren geleden bestegen had; zij had zich zoo gaarne spontaan willen laten zien zooals zij was aan dezen interessan-ten jongen man, die zoo erg verliefd op haar was.

Plotseling vroeg zij zich af, of hij nog wel even vurig verliefd op haar was als gedurende dien korten tijd toen zij over zich-zelfen gepraat hadden. Daar zij zijn liefde niet beantwoordde, had zij zich vergenoegd met lippen-dienst, en de zekere weten-schap, dat al zijn schitterende vermogens aan het werk waren om de hinderpalen die haar vrijheid nog in den weg stonden, uit den weg te ruimen. En het zou haar ten zeerste ontstemd hebben, zoo hij den afspraak die zij op den dag van haar arres-tatie hadden gemaakt, had gebroken, en haar wederom had gesproken van zijn toewijding en zijn hoop.

Doch gewichtige gebeurtenissen... uitlatingen... Zij wendde plotseling het hoofd om en keek naar hem. Hij stond nog steeds in somber gepeins verzonken door de tralies te staren.

Zoo zij al te bedeesd was om het beste wat in haar was te toonen, vond zij het betrekkelijk gemakkelijk om de vrouwelijke kunst van hengelen in praktijk te brengen, zij het dan ook met een eenigszins zware hand.

Zij vroeg zacht: „Vindt je ook niet, dat ik verstandig deed, hun te vertellen dat ik van plan was te gaan reizen zoodra ik vrij-gesproken zal zijn? Dat zou toch zeker van meer goeden smaak getuigen dan zich hier te vestigen... in dat huis!"

"Meende je het? Het voornemen zou zeer zeker een goeden indruk op het publiek maken."

"Ja, natuurlijk meende ik het. Ik kan niet goed dingen zeggen alleen om het effect."

"Waar denk je dan heen te gaan? Aan Europa valt feitelijk niet te denken."

"O ja, toch wel. Er blijft nog altijd Italië over. En in het bin-nenland van Engeland is er geen gevaar voor Zeppelins. En dan is er Spanje nog..."

"Ik vind Europa een uitstekende plaats voor vrouwen om zich op een afstand van te houden tot de vrede gesloten is. De naties daar kunnen elk oogenblik in den oorlog betrokken worden — wij, bijvoorbeeld evengoed, wat dat aangaat. Je doet beter den raad van de reisbureaux op te volgen en eerst Amerika eens te gaan zien."

"Ja, ik zou de Tentoonstelling in Californië kunnen gaan bezoeken, en een tijdje mijn tenten opslaan in het Glacier-Park, en dan heb je nog het Yellowstone Park en de Great Canyon... maar met dat alles zouden maar een paar maanden gemoeid zijn... en dan moet je alweer om den winter hier denken. Ik voel dat het goed voor me zou zijn als ik een jaar minstens weg-bleef. In die kleine chique milieux zou ik te veel in het oog loopen. Het geval is het heele land over getelegrafeerd, en ik heb afschuwelijke afbeeldingen van mezelf in verscheidene Wester-sche bladen gezien."

"Nu, je zoudt rustig in New York kunnen wonen tot de oor-log voorbij was. Er bestaat geen beter plaats om je te verber-gen... als je tenminste de restaurants en de theaters vermijdt. En per slot, zelfs een „cause célèbre" wordt spoedig vergeten, als er verder geen staartje aan vast zit. Maar ik moet je beslist afraden naar Europa te gaan voordat de vrede gesloten is. Er bestaat altijd gevaar voor mijnen en te opgewonden duikbooten."

Zij werd er koud van en staarde naar haar handen. Deze waren goed gevormd doch groot, en zij zagen eruit als blokken marmer op haar zwarte japon. Hij stond nog aan het venster en zijn toon klonk lusteloos. Zij had een eigenaardig gevoel van paniek in de hartstreek. Doch oogenblikkelijk trok zij verach-telijk de lippen op. Was zij er de vrouw naar om zich te verbeel-den dat zij verliefd was op een man zoodra zij gevaar leek te loopen hem te zullen verliezen? Bovendien was de arme man zonder twijfel moe, en te zeer verdiept in de zaak om in een min-naarsstemming te zijn. Alleen een dwaze, impulsieve vrouw zou onder omstandigheden als de tegenwoordige, trachten een sluimerenden hartstocht op te wekken. Als zij vrij was, en hij eveneens, zou zijn hart werktuigelijk weder op den voorgrond treden, en zou hij vurig smeeken om het voorrecht haar te mogen trouwen. Neen, die zaak was wel in orde.

Zij stond vlug op. „Laat ik je mijn nieuwste kaart eens laten zien," zeide zij. „'t Is de allernieuwste... Letitia Battle bracht hem mij een paar dagen geleden. En je zult me een plezier doen te rooken."

"Merci, maar ik moet die meisjes in het oog houden. Ja, het is een mooie kaart. Die oorlog is zeer zeker een geluk voor je. Nu, het beste. Houdt vooral den moed erin. Alles komt terecht."

(Wordt vervolgd).

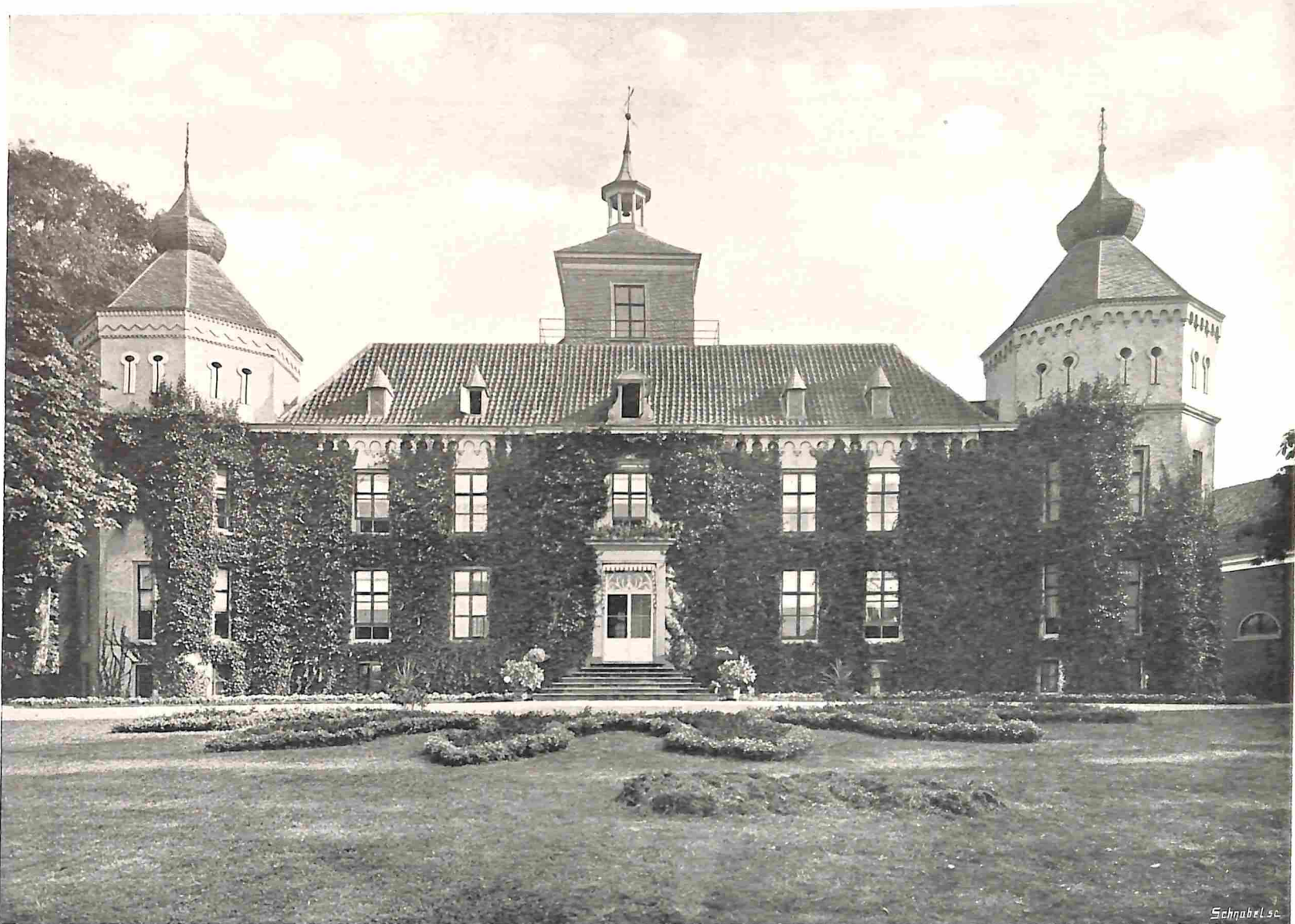
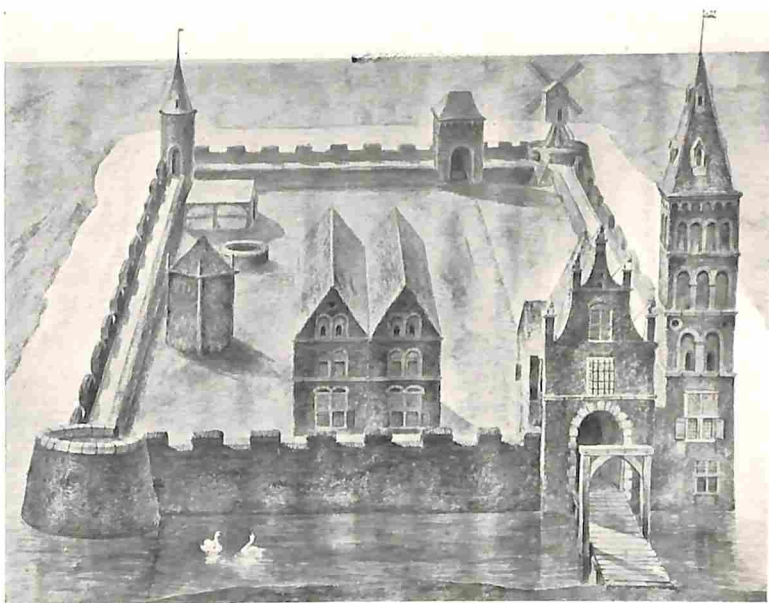

Foto C. Steenberg.

DE SCHUIJLENBURG, VOORZIJD.

DE SCHUIJLENBURG.

DIEN middag had ik in de meer dan schoone streek rond Terborg gepeddeld. Welk een verrukkelijke landschappen! Men zal mij, zoo hoop ik, niet van chauvinisme verdenken, wanneer ik dit land met het prachtigste vergelijk dat ik in het buitenland heb gezien. Een zachtgolvende grond ligt nu eens met sierlijke heffingen voor uw oog uit, met op zijn klimmende verschiet de kostelijkste amphitheaters van akkers en weiden en bosschages uitgestald, dan weer zinkt hij voor u henen met in zijn teedre diepten hetzelfde lijnen- en kleurspel der schaduwrijker velden en geboomten. Langs den grooten weg, die in den namiddagzon als in goud is gedoopt, rijzen de gulden graanvelden als een fond van zacht-écru met de welige blauwe korenbloemen als bestikt, dan weder nauw merkbaar wegglooiend liggen haverakkers uit met de afhangende kuiven der halmen, fluweelig groen, alom doorschoten van de bloedroode papavers; weer elders

DE SCHUIJLENBURG IN 1359.

deint in groote afgeteekende velden de boekweit met haar zilverig witte bloem u tegen. In hun welig geboomte rusten de hofsteden, stijlvol omboord met de rechte groene hagen, en de daken der huizen, stallingen en schuren gloeien in den zonneshijn. De diepdonkere mastbosschen met hun wiskunstig zuivere omtrekken liggen her en der alom in het gloeiend vroolijke kleurenland als ernstige donkerten, en de wijde blauwe lucht daarboven is als een ontzaglijke turkoois, zoo vonkelend en lieflijk tevens.

Genietend fietste ik thans den grooten straatweg langs naar het dorpje Silvolde, waar het huis der heeren Van Schuilenburg ligt, het doel van mijn tocht.

De middag was reeds gevorderd. De zon, naar het westen reeds een goed deel gereisd, deed schampende stralen tegen huizen en boomen en dwars tegen koren en grazend vee aan vallen, en meer dan in den middag, wanneer zij hooger en vreemder en van een verre mysterieusheid ons lijkt, is zij in dit uur gemeenzaam met de landen, waar de menschen wonen; vanuit een hoek komt haar lichtvloed als een gouden water over de aarde aanstroomen, en bedekt alles. In dit uur spreken de groote schaduwen der dingen mede; zij laten alles in diepte, zij geven relief aan alles wat door de zonne wordt aangeroerd.

De avond was in aantocht. Mannen op karren gezeten, dreven hun goede paarden huiswaarts. Daglooners, moegewrocht traden naar hun huizen, de glanzende gereedschappen op den schouder, of traptten wakker het fietsrad aan. Velen groetten mij, den vreemdeling, zooals daar in de streek gebruikelijk is, en in dat vredenvolle uur was de groet van deze menschen mij een genoeglijkheid te meer...

Silvolde, vriendelijk plaatsje aan den straatweg, was spoedig bereikt. Een vraag naar den weg aan een inboorling was rad geschied, het antwoord kort en duidelijk (iets wat in zulke streken een vrij zeldzaam verschijnsel heeten mag) en langs een zijweg ging het kasteelwaarts.

Een oprijlaan van fraai en fors geboomte leidde als vanzelf naar het doel van mijn reis.

In het late licht van den ^{*} ^{*} ^{*} schoonen dag stond het groote rustige huis daar feestelijk te midden van een weidsche versiering van groen en bloemen. En niet slechts de omgeving van bosschages en planten en hagen en bloemen versieren het, neen, het huis zelve is van boven tot onder met een luisterrijken mantel van klimmend groen omhangen. Rond deuren en vensters tot aan de daklijst toe

Foto C. Steenberg.

DE SCHUIJLENBURG, GEZIEN VAN HET WESTEN.

is het al groen en fleurigheid; het dak met de puntige vensternissen, en de vierkante middentoren rust als het ware op een enorm groen tuinhuis; een blanke kantige toren staat weerszijds. Een breede bordestrap voert naar de voordeur, die zoozeer van groen omsloten ligt, dat het wel lijkt of deze opening slechts met groote zorg en moeite kan worden vrijgehouden in den welig wassenden groenen wand. Voor het huis ligt een zacht hellend grasvlak aan het water, en rondom het groene zomersche huis staan de donkere statige groepen der boomen van het park. Het is al feestelijk en zomersch wat men ziet; deze plek lijkt wel het tooneel, waar te elker ure een landelijk spel kon worden opgevoerd; het groene huis met zijn lichte vensters erin doet als een keurige achtergrond; de boomgroepen, diepdonker ter weerszijden naar voren staand, doen als aangeschoven coulissen; de voorgrond van grasveld en vijver zijn liefelijk voor het oog... men denkt zich gaarne zulk een tooneel bevolkt door de teedere en speelsche herderinnen, door de gracielijke herders, stoeiend en dansend; jagers treden aan met hun in groen gedoste stoeten, edelvrouwen komen aange-treden op de deinende ruggen harer hakkenijen; de zoete tonen der herdersfluiten wisselen met den gemeten schaterlach der jachthorens. Kinderen reidansen en versieren zich met bloemenkransen: helle sopranenstemmen juichen in den weidschen klaren avond en het is dan of een vinger aan het kristal der stilte tikkend alles trillen doet....

Doch het schoone, heldere uur vervliet... Reeds worden plekken in het geboomte, die daareven nog verguld waren door de late zon, dieper en duisterder van groen. Ik moet mij reppen, wil ik een weinig méér van deze buitenplaats zien....

Ik wandelde den hoektoren om, die op het Noorden gelegen is, en mede een toegang tot het huis geeft; ook hier een bordestrap een toegangsdeur. Voortwandelend stond ik al spoedig in den prachtigen rozentuin, die achter het huis ligt.

Rondom een genoeglijken ouden zonnwijzer zijn gegroeped de perken van meetkunstigen vorm. De velerhande soorten, in vorm en kleuren geestig wisselend, geven in deze stelselmatige rangschikking een bijzonder aardigen aanblik.

Het kasteel maakt van hier, den zuidoostelijken kant, gezien, een indruk, welke al niet minder bekoorlijk is dan die van de voorzijde. Ook hier is het huis van onder tot boven bedekt met een vacht van groen; ook hier het speelsch gedoe der vensters, waarvoor de noodige openingen maar juist gespaard zijn. Links liggen de lagere bijgebouwen, die er oud en schilderachtig uitzien; aardige fleurige tuinhoekjes met een leihekje. een groepje heesters hier en

daar; een pittoresk afdakje steekt uit, goedgevormde venstertjes blikken tusschen zwart en geel geverfde luikjes door. Een oude muur van het oorspronkelijke kasteel gluurt uit het groen.

Dan wat verder naar achter, tot aan het water eens gekuierd, en vandaar het plaatsje Silvalde eens bekeken. Men ziet het daar zoo genoeglijk op kleinen afstand voor zich; de vrindelijke huisjes, de kerktorens, uit het groen omhoog reikend. Ervoor de groote groene weidevloeren, en daarop in kleine drommen het bontge-vlekte vee, dat om den melker samendringt. Een tafereel van zoo landelijk karakter, van zoo echte innige avondstemming, in den laten zonneschijn zoo mooi van toonverhoudingen, dat het den schilder wacht die zijn schoonheid op het doek zal nabebelden.

Onder vriendelijke begeleiding maakte ik toen een tochtje door het huis. Vele zijn er de ruime vertrekken, en vanuit vrijwel alle heeft men een uitzicht, zoo bekoorlijk als men maar wenschen kan. Effen groene landen, door boomengroepen omboord, hier een blinkend water als een vochtig-glanzend oog, ginds een rozen-groep in vaste ordening opgesteld, elders een diepe, teedre horizon van welig geboomte, blauwend in den nevel als in een zoete kindersproke, zoo fijn en ontastelijk.

In een der vertrekken werd ik getroffen door een eigenaardig meubel, een Russisch schrijfbureau, uit mahonie vervaardigd en met verguld bewerkt; het puntige dakvormige middenstuk geeft er eenigszins het uiterlijk van een kleine bidkapel aan.

Wat de indeeling van het huis aangaat, deze is al ongeveer dezelfde als men in dergelijke huizen gewoonlijk vindt; een opeenvolging van grootere en kleinere vertrekken, oogenschijnlijk zonder veel stelselmatigheid, maar nader bezien toch meer oordeelkundig van bouw dan men bij den eersten aanblik wel zou meenen. Aangenaam is gewoonlijk wel de indruk dezer zalen en kamers, maar nergens trof ons, zooals wel eens elders op onze tochten het geval was, nu eens een buitengewoon karakter van een vertrek, een mooie betimmering, een bijzonder behangsel, een fraai bewerkte zoldering.

Omtrent den oorsprong van den ^{*} ^{*} ^{*} Schuijlenburg loopen de meeningen uiteen. Vrij algemeen werd eens de lezing van den geschiedschrijver Arend van Slichtenhorst als de juiste opgevat; het heette bij Van Slichtenhorst, dat de Schuijlenburg door hertog Karel van Gelder op de grens der heerlijkheden Bergh en Wisch werd gebouwd om de eindelooze veeten tusschen deze, nochtans verwante, stamhuizen, een weinig binnen de perken te houden, en te kunnen optreden waar het noodig was, om hun bloedige twisten te be-

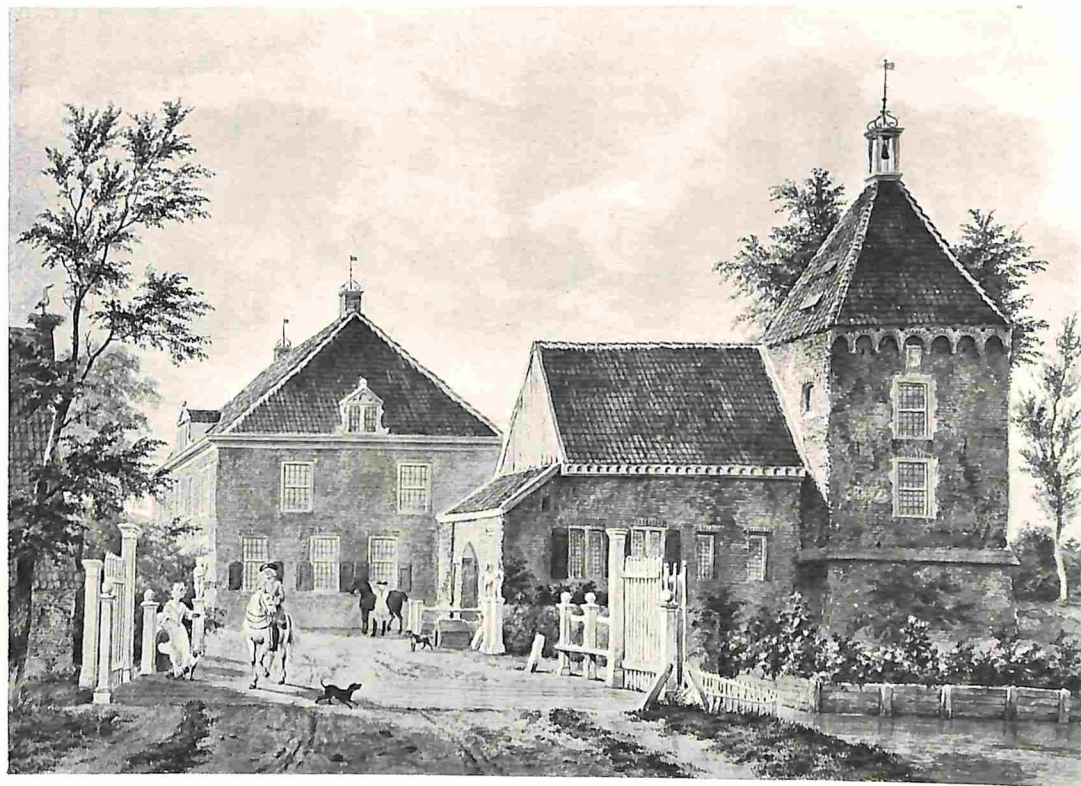
Foto C. Steenbergh.

DE SCHUIJLENBURG, ACHTERZIJDE.

slechten. Deze schrijver zegt ervan in zijn „Toneel des lands van Gelder”. „Wanneer de ernst (van de gevechten tusschen de twee genoemde huizen) dagelijks grooter werd, ende neffens meer andere Ripperband op Michielsavond in 't jaar 1530 aan een geschutkogel was doodgebleven, is de vorst van Gelder als beider heer en scheidsman mede in het spel gekomen, die na het vernielen van den Wildenburch alsmede het slot Overhagen (uit welks afbraak in het volgend jaar het huis Biljoen binnen Velp is opgericht,) den hoogen Homoetschen toren binnen Ter borgh, toekomende den grave van den Borgh en dicht bij het huis Wisch staande, door buskruit in de lucht heeft doen vliegen, en om na-maals alle aanleidingen tot vijandschap tusschen deze hoogmoedige en naburige huizen weg te nemen, het slot Schuilenburg op de wederzijdsche grens getimmerd”.

Deze opvatting wordt echter door andere geschiedvorschers tegengesproken; dezen beweren, dat het kasteel reeds eeuwen vroeger bestond, en toen eigendom van het huis Wisch, van Kleef, en van Gelre geweest is. De bovengegeven opvatting van den oorsprong houdt het dan ook niet, er bestaan in het archief te Arnhem teekeningen van het oorspronkelijk kasteel zooals het er in de jaren 1359 en 1460 uitzag.

Kok's Vaderlandsch Woordenboek schrijft van het kasteel: „Een oud adellijk kasteel van Gelderland onder het kwartier van Zutfen, meer bepaaldelijk in de hoogheid of bannerij van Wisch. De grond, op welke het slot ligt, is op een hoogte aan de rivier de Ysel. Naast het gebouw, hetwelk zeer oud is, staat een dikke vierkante toren”. (Deze toren werd door douairière van Schuilenburg van Bommene in het begin der 19e eeuw afgebroken). . . . „Een rentmeester, welke het ambt van rechter over de onderhoorige landen bekleedde, hield aldaar zijn verblijf. Evenals de meeste andere adellijke kasteelen ten platte lande, heeft ook Schuilenburg voor veel vijandelijke aanvallen blootgestaan. Vanwege den Spaanschen koning maakte er zich de admirant van Arragon

DE SCHUIJLENBURG IN 1549.

meester van in het heetste van den Spaanschen oorlog in de jare 1568. Dierik van Dort lag toen met een vendel knechten binnen het slot in bezetting”.

Volgens Van der Aa waren de heeren van de rekenkamer namens het landschap Zutfen ook heeren van Schuilenburg.

Men vindt over het algemeen in de oude bescheiden weinig onwedersproken, althans onwederlegbare nadere gegevens omtrent het kasteel Schuilenburg. Maar het ligt in de gemeente Wisch voor een gedeelte althans, daarbij niet heel ver van het huis Bergh, en daar de oude bloedige veeten tusschen de twee laatstgenoemde huizen historisch algemeen bekend zijn, zal, zoo meenen wij, Schuilenburg, een der naaste bureu, daar ook nogal eens in betrokken zijn geweest. Wisch had wel den naam van den stoutsten heer van Gelderland, doch naar wat wij er hier en daar omtrent lazen, gingen de andere heeren in den omtrek niet voor hem uit den weg. Het was hoogmoed tegen hoogmoed, verbittering tegen verbittering veelal in die dagen, maar ook dapperheid tegen dapperheid. De strijd-

haftigheid der Geldersche edelen is van ouden, grooten roep en werd door den geschiedschrijver en den dichter al evenzeer vereeuwigd.

Manhafte Gelderlandt, onwinbaar te allen daghen,
Bellona's voesterkindt, en donderslag in slaghen,
Een blixem tegen 't stael, wiens grimmige gemoedt
Zelfs Rome menighmaal gekoelt heeft met haar bloedt.
Schoon ongetem in 't veldt, en dat haar strenge wetten
Bestond de wereldt door hand-daedig door te zetten,
Voochdes van aert en see, s'en heeft niet zonder reën
Geschrickt voor u trompet, uw wapenen aangebeën.

Aldus wordt Gelderland bezongen in de „Boeken der Geldersche geschiedenis” van Slichtenhorst.

* * *

Wel was — zoo peinsde ik onder het huiswaarts trappen — dit bloedig, oorlogszuchtig verleden in tegenstelling met het zoo mateloos vredige landschap, te midden waarvan ik voortreed. De boomen, van geen luttelst koeltje gewogen, roerden niet. Zacht-zilveren lag de weg voor mij uit, die zich daar ginds in de verte wel in een donkere boomgrot voor eeuwig te verliezen leek. De zon was reeds weggedoken en de hemel verbleekte; koel van aanzicht werd de wereld; boomen, huizen, velden, alle ding boette allengs aan warmte van kleurigheid in; het leek of heel langzaam de koele maanlichtstemming werd voorbereid, of de maanschijn reeds zonder glans maar toch met een begin van kille klaarte, over de aarde komende was.

De voorbijgangers werden schaarscher en schaarscher, en nu de schemering voller en voller werd, zag men nauwelijks meer eenig levend wezen. In de weinige huizen werd het karig lamplicht reeds ontstoken. Het duister buiten groeide en groeide. De stilte om mij henen was nu zeer groot. Slechts het gonzen van mijn fietsband op den harden weg brak de stilte, of liever, dat gedempt geruisch leek destilte rondom nog opvallender te maken. Het land leek uitgestorven. Ik geraakte in deez' vergorderde schemering in een wonderlijke stemming; ik dacht aan het zoo eentonige en toch ook weder zoo rijk-geschakeerde alledagsleven van den dagraad tot den nacht dezer eenvoudige landlieden, die in deez' wonderbaar prachtige streek wonen, en den ganschen dag onder den open hemel op de weidsche wegen en landen of in de koele diepe bosschen leven, en in dit uur van de dagtaak verpoezen in de kleine verlichte woning temidden van het wijde, duistere land rondom, en tijdig te bedde gaand, den anderen uchtend weer het zoo heerlijke landschap intreden, dat altijd maar weer in zijn onuitputtelijke schoonheid zich telkendage toont. . . .

Dan bereikte ik het stadje, vanwaar de tram mij weer naar elders voeren zou, naar andere schoone Geldersche landschappen, waar andere goede, eenvoudige menschen wonen, en onwezenlijker dan ooit leek mij het zoo bewogen historische verleden juist dezer teedere vredige landen.

S.

Overneming verboden.

Foto C. Steenbergh.

DE SCHUIJLENBURG. GEZICHT UIT HET KASTEEL OP HET DORP SILVOLDE.

Uit het zieleleven der dieren.

DIEREN OP SCHILDWACHT.

IN de dierenwereld, met name bij die, welke in troepen of kudden leven, bestaat een welgeordende veiligheidsdienst, welke de groep in staat stelt zich voor naderend gevaar te vrijwaren door er bijtijds stelling tegen in te nemen of wel het leven door de vlucht te kunnen redden.

Zelf bespieden we eens, van den wind af verdekt opgesteld, hoe een troepje reeën aan een drinkplaats in het bosch zich tegen de avondschemering kwamen laven. Een flinke bok bleef onderwijl boven aan den hoogen rand van den boschvijver en stond met opgeheven kop op schildwacht. Eerst toen de troep tot vertrek gereed stond, schreed hij omzichtig voorwaarts om ook zijn deel te nemen.

Er bestaat bij de kuddedieren vaak een instinctieve discipline, zich richtend naar de kuddeding of het bevelende geluid van den groepsleider. Soms ook wordt een bepaalde voorpostendienst ingesteld, welke in weinig van de werking bij oorlog van een menschenlijken verkenningsstroep verschilt.

Nimmer zal een Afrikaansche bavianentroep zich buiten het dichte woud wagen, zonder dat de bewaking rondom wordt uitgevoerd door eenige slimme, sterke, oudere bavianen. Deze blijven stil op hun post zitten en houden zorgvuldig de wacht. Doet een dezer schildwachten een scherp, waarschuwend geblaf hooren, dan staakt elke aap zijn bezigheden, zelfs de jongste dieren houden op met krieschen. Want een volgend wachtwoord kondigt aan, dat het een loos alarm was, waarop elk weer kalm zijn gang gaat, — of het bevat de aanmaning om snel terug te trekken naar het meer beschuttende, dichte woud. Zoo reizen bavianentroepen steeds met een zestal der sterkste apen zoowel in de voor- als de achterhoede. De voorposten verkennen de voor hen liggende bosschen en klimmen daartoe in de hoogste boomen. Een reiziger zal in den regel enkel een paar groote bavianen van zulk een reizenden troep te zien krijgen, die dan dreigend en grijnzend hun sterke gebit toonen en een kort geblaf uitstooten, waarna zij verdwijnen. Het takkenbewegen in de verte kan dan de snelle vlucht van den ganschen troep verraden. Wie stuit op de achterhoede van zulk een bavianengezelschap verneemt niet anders dan de vlugge, scherpe bevelen uit de achterhoede om tot vlucht te manen, terwijl achterblijvers en klein goedje door grommen, klappen en beten tot meerderen spoed worden aangezet.

Ook des nachts, als de bavianen zich liefst in rotsholen of spleten te slapen leggen, zal steeds een der krachtigste exem-

plaren een wachtpost op een vrijliggend punt betrekken. Geen luipaard zelfs zal hen 's nachts kunnen deren, tenzij hij het waagt dezen schildwacht bij verrassing te overmannen en zelfs dan nog komt heel de troep te hulp en vecht zich dood tot den laatsten man.

Prairiepaarden beschermen hun ongetemde vrijheid door eenzelfde gehoorzaamheid aan hun zelfgekozen leider en het opvolgen van ieder waarschuwingsteeken door een der kuddedieren gegeven. De invloed van dit instinctmatig zich schikken naar het leidende dier is zelfs bij gezamenlijk weidende tamme paarden nog steeds te merken en kan een weide met paarden gedwee doen blijven of stuk voor stuk onhandelbaar maken, naar de kwaliteiten van het dier, dat onder hen de leiding nam. Bij wilde paarden is een kort uitgestooten gehinnik bevel tot vlucht, een lang aangehouden, ver hoorbaar hinniken is de verzamelkreet, wanneer de troep verspreid graast; een bepaalde kreet roept de hengsten samen tot den gemeenschappelijken strijd tegen gevaarlijke roofdieren, een wild smeuschaant tot voorzichtigheid als of gezicht de nadering van menschelijke wezens doet waarnemen. Als slechts een enkel paard kop en staart plotseling hoog opheft en star in een richting blijft staren met gespitste ooren, dan merkt bijna heel de kudde dit en is bij het eerste hoefgetrappel of geluid van den leider klaar voor de vlucht in gesloten colonne, waarbij de zwakste en jongere dieren in het midden genomen worden, of gereed tot het vormen van een verdedigingscarré, waarbij de hengsten wolf of beer aan den buitenrand afwachten.

Gezellig levende vogels zijn binnen hun afdeling of troep ook aan discipline onderworpen en houden er een min of meer ontwikkelden veiligheidsdienst op na, als er gevaar uit de lucht, van roofvogels b.v., dreigt is het of er een seinen en signaleeren door veld en bosch gaat.

Het mooiste voorbeeld van een bepaalden wachtpost vonden we bij de Jan van Genten op de Schotsche kust. Een der oudste mannetjesvogels van een kolonie betreft daar des nachts de wacht, om te zorgen dat geen menschelijk wezen de hooge nestplaatsen ongemerkt, kruipend bereiken kan en de vogels naar het leven staan.

Hoort deze schildwacht een verdacht geluid, van een vallenden steen of zo iets, dan roept hij waarschuwend: — bieroe! De vogeljagers houden zich dan heel stil en verschuilen zich zoo goed ze kunnen. Denkt de oude Jan van Gent, die op schildwacht staat, dat het gevaar geweken is, of dat hij zich vergiste, dan roept hij: — Gorrrok! gorrrok! Ontdekt hij daarentegen de belagers der kolonie, dan klinkt luide zijn: — biero, harro — welke alarmkreet al wat vogel is op de vleugels brengt en een goed heenkomen doet zoeken.

G.

HET DICHTERTJE EN HET DICHTERESJE.

ZE hielden zielsveel van elkaar — de dichter en de dichteres. Maar ze waren arm — doodarm. En arm zijn is de grootste hinderpaal in de liefde. Toch is er een nog sterkere macht, die dat overwint — dat is de hoop. Ondanks hun armoede, leefden ze altijd in droomland en daarom waren ze ook gelukkig. De dichter was al tevreden wanneer het dichteresje tegenover hem aan de groote schrijftafel zat en copieerde. Vaak blikte hij dan even van zijn werk op, keek haar teeder aan en lachte. Het waren de toekomstdromen, die hem gelukkig stemden! En ze gaf hem stil zijn lach terug — en droomde.

Want ook het dichteresje was gelukkig wanneer ze aan de groote schrijftafel van den dichter gezeten, zijn manuscripten copieerde. Ook in haar leefde een stille hoop, alhoewel die bij haar een vorm aannam, welke meer naar de werkelijkheid streefde. Wanneer ik dit vel heb afgeschreven, — overlegde zij — ga ik naar den kruidenier van den overkant en koop er geurige thee en een half pond suiker. En dan vraag ik: Hebt u lekkere kaas? — Zeker Mevrouw, prachtige belegen kaas en heerlijke vette jonge, antwoordt de kruidenier. — Goed, geeft u mij dan van alle twee een ons. — Uitstekend, Mevrouw. Wenscht Mevrouw nog iets anders? — Ja, nog een half pond boter. Dank u. Dan voor vandaag maar niets meer. . . . O! Ik heb mijn beursje vergeten! . . . Ja, wat nu? . . . Wilt U het me zoo meegeven? Ik zal het morgenochtend dadelijk even betalen. . . . En de kruidenier, die een welwillend mensch is, antwoordt vriendelijk: O Mevrouw, dat is uitstekend. . . . Er is absoluut geen haast bij. — En hij pakt alles in een keurig, wit vel papier en doet er nog een touwtje om met een lus eraan. Dan overhandigt hij het pakjemet een buiging: Gaat het zoo, Mevrouw? en galant maakt hij de winkel deur open. En het dichteresje draagt het pak in de woning van haar dichter. Daar pakt zij alles zorgzaam uit, rolt het touwtje op en legt het mooie witte papier, netjes opgevouwen, op de groote schrijftafel — voor klad. En alle pakjes worden ordelijk op de boekenplank gezet naast den dikken bijbel. . . .

Zoo luidt de liefelijke droom van het dichteresje terwijl haar pen over het papier glijdt.

Ze zijn zoo gelukkig, zij en haar dichter! Door hun vermoeiende, rusteloos werkende leventjes fladderen vriendelijke dromen — gelukkige menschenkinderen. —

Er wordt geklopt. Een vriend komt binnen. Ook een dichter maar een van de luidruchtige soort, een, die zijn genie aan de heele wereld verkondigt. Zijn „goedendag” lawaait door de stille werkkamer. Dan gooit hij zijn flambard in de eene hoek van de oude,

Foto C. Steenberg.

DE SCHUIJLENBURG. DE HAL.

bultige canapé en neemt zelf op de andere hoek van dit meubel plaats. Vervolgens warren zijn vingers door den dichtertlijk woesten lokkenvoorraad terwijl zijn oogen smachtend naar het dichteresje uitgaan.

„Menschenkinderen, ik heb zoo'n honger! Hebben jullie iets voor me te eten? Eigenlijk ben ik er maar even uitgewipt. . . . Ik moet een paar briefjes schrijven. . . . Enne. . . . ja, dan kan ik jullie meteen wel een paar gedichten voorlezen. . . . De allerlaatste. Dat gaat toch vlug.”

En het dichteresje glimlacht moederlijk en gaat naar den vriendelijken winkelier aan den overkant en haalt de thee, de suiker, de kaas en de boter — alles op de pof, net zooals zij het een uurtje te voren zoo mooi had uitgedacht. En de vriend eet en drinkt en drinkt en eet. Ach, van den mooien voorraad blijft maar een bitter schijntje over!

Dan nemen de drie waardige houdingen aan. En de vriend leest zijn gedichten voor met geweldig pathos, met jammerkreten en oogverdraaien — lange, moeilijk te volgen gedichten! Maar toch schuilt in elk ervan een schoon, lief geurend bloemetje, onder welig wassend onkruid verborgen. En ze schudden zijn handen en zeggen een paar hartelijke woorden. Hij glimlacht zegepralend, wart met zijn vingers door zijn lokkenchaos en verdwijnt: de waardeering heeft hem tot nieuwe daden aangespoord.

En nu zijn ze alleen — de twee. En vinden dat heerlijk en vliegen op elkaar toe — voor één kus, voor vele kussen! En dan zitten ze weer vlijtig tegenover elkaar aan de groote schrijftafel en de pennen trippelen over het papier.

En weer wordt er aan de deur geklopt — deze keer hard en toornig!

„Ik kom alweer met de rekening, Mijnheer. Het is misschien niet heelemaal uitgesloten, dat u ook eens aan betalen denkt! . . .”

„Ja ik. . . ik heb op het oogenblik werkelijk geen geld. . . . Absoluut niets. . . . Neen, werkelijk niet.” De dichter glimlacht aarzelend, schuldbewust, betast zijn bril en staat op. Hij gaat naar den onverschillig kijkenden man, die, een dikbuikig vraagteken gelijk, voor de deur heeft post gevat. „Weest u zoo goed en heb nog wat geduld. . . . Ik ben juist op het oogenblik met een groot werk bezig. Zoodra dat klaar is, heb ik geld. . . . veel geld zelfs.” En aarzelend vervolgt hij — wanneer hij ziet, dat de ander nog steeds vastgeworteld aan de plaats schijnt en zelfs niet een klein beetje vriendelijker kijkt —: „Ik zal u dan alles afbetalen. . . . de heele schuld.”

„Wanneer?”, vraagt de ander ongeloovig.

„Wel, in een week of drie.”

Ontevreden mompelend draait de man zich om en smijt de deur in het slot.

Zij zijn weer alleen. Hij gaat naar haar toe en streelt zachtjes haar gloeiende wangen.

„Lief, vlijtig vrouwtje! Geduld maar. . . . Wie weet hoe gauw de kansen keeren! We komen nu immers in de vette jaren. Zoodra het geld loskomt, gaan we een heelen dag naar buiten. Dat mogen we er werkelijk eens van nemen.”

„Geloof je heusch, dat er gauw iets komt?”, vraagt ze schuchter. „Natuurlijk! Voordat je het weet, heb je al een postwissel ontvangen. . . . Ik moet je trouwens nog iets opbiechten. Weet je, toen ik vanmorgen wakker werd en uit het venster keek en dat ellendig weer buiten zag, was ik opeens woest op mezelf. Wat voor een man ben je toch, — raasde ik tegen mezelf, — dat je zoo volkomen afhankelijk bent van de zon en het geld en het weer. Wie laat er zich nu door wat regenweer en wat beertjes uit zijn humeur brengen! En toen. . . .”

„Toen heb je met je vuist op de tafel geslagen!”

„Ja! En ik heb fijn gevloekt en gezegd, dat dat nu eens eindelijk beter moest worden. Je weet, dat helpt altijd.”

„Zeker lieveling, dat helpt.” Dat klonk vol vertrouwen uit den mond van het vlijtige vrouwtje.

„Ja, je mag er natuurlijk alleen in een uiterst noodgeval gebruik van maken,” voegt hij, weer werkend, eraan toe.

En na een kwartiertje wordt er weer aan de deur geklopt. „Ja”, lachen de bondgenooten. Want ze weten, o, ze weten heel goed, wie daar is!

„Een postwissel”, zegt de man met de vriendelijke uniform. En de dichter zet zijn handtekening onverschillig weg, zonder naar het bedrag te kijken. Hij wist immers, dat zijn vuistslag helpen moest.

„Alsjeblieft,” zegt hij welwillend en haalt uit zijn vestzak het laatste dubbeltje te voorschijn.

Maar nauwelijks is de man weg of het dichteresje danst al door de kamer. „Olala!”, lacht ze en galoppeert van den eenen hoek naar den anderen. „Vandaag gaan we fuiven! We gaan naar het Americain en eten er kip met compote! Dol!”

„En dan drinken we een halve flesch. . . . Volnay. Ja natuurlijk, Volnay!”, jubelt hij en danst op haar toe.

„En weet je, wat ik doe?! Ik koop een groote hengselmand en dan ga ik naar de markt, als een echte huisvrouw. En dan koop ik fruit om in te maken, heel veel fruit. En ook uitjes en augurkjes.”

„Je kunt dan welmeteeneen paarmalsche haantjes meebrengen,” roept hij blij en springt vol gratie over de tafel.

„En dan ga ik een lunchroom binnen en neem er vier mokka-taartjes met een kleintje koffie!”

„En wat breng je voor je dichter mee?”, vraagt hij.

„Wel mijn dichter krijgt. . . . Een paar pantoffels en een nieuwe das en een kistje sigaren.”

Schnabelst.

Foto C. Steenbergk.

DE SCHUIJLENBURG. GEZICHT OP HET NABIJGELEGEN DORP SILVOLDE.

„Ja waarachtig, die kan ik gebruiken”, stemt hij in en stopt zijn galop. „Ik heb werkelijk in geen drie dagen tabak geroken. . . . Wacht, ik ga er even zelf op uit!”

Hij grijpt naar zijn hoed.

„Breng je me een paar amandelbroodjes mee, lieve rijkaard?”, bedelt zij.

„Ja, maar ik moet eerst het geld even halen”, antwoordt hij en neemt den postwissel.

Hij staart op het papier en verstomt. Zijn gezicht verstrakt. Ze gaat naar hem toe en kijkt.

En daar staat het, „in duidelijke, nuchtere letters: Eén Gulden”.

Op het afzendersstrookje is de opheldering te lezen: „Honorarium voor een aphorisme.”

Het dichtertje en het dichteresje schrijven weer bladen vol.

Naar het Duitsch.

DE GERINGDE CALICURGUS.

(Slot).

MIJN beide sujetten (Calicurgus) worden weer in mijn werkkamer teruggevoerd en op nieuw gehuisvest onder de metalen koepels op een bed van zand, waar voor een verschen voorraad honig is gezorgd maar waar ze ook, behalve 't kokertje, 't kunstmatig nest, hun vroegere met krekels gevoede Lyocsen zullen aantreffen.

Gedurende drie weken dat dit samenwonen nog duurt, merk ik niets anders op, dan eenige onbeduidende vuistgevechten en dagelijks zeldzamer wordende bedreigingen, doch geen ernstige vijandelijkheden. Ten slotte bezwijken de Calicurgen: hun tijd is voorbij. Wel een jammerlijk einde na zulk een krachtig optreden!

Moet ik nu de verdere oplossing van 't probleem opgeven? O, neen ik heb wel ernstiger teleurstellingen ondervonden, die me niet van een lang gekoesterd plan hebben doen afzien. De fortune is met hen, die van doorzetten weten. Ze bewijst me dit, door me in September een veertien dagen na den dood mijner Tarantellen-jagers voor 't eerst een andere Calicurgus-soort te doen vangen, n. l. de *Nar.Calicurgus* gedost in hetzelfde bonte costuum als de eerste en bijna van gelijke grootte.

Wat begeert nu deze nieuweling, die voor mij een totaal onbekende is. Voorzeker een spin, maar welke? Een dergelijke jager begeert groot wild, misschien wel de zijde-achtige, mogelijk ook de gestreepte *Epeira*, na de *Tarantella* de grootste der hier voorkomende spinnen. De eerste spant haar web, waarin zelfs krekels verward raken, in vertikalen stand tusschen twee struiken of ook wel in 't kreupelhout der naburige heuvels. De andere weeft het hare dwars over slooten en kleine waterstroompjes, waar de libel zich bij voorkeur ophoudt. Een dubbele expeditie bezorgt me de beide exemplaren, die ik den volgenden morgen tegelijk aan mijn gevangene aanbied. Nu moet hij maar zelf kiezen. De keuze is spoedig gedaan: de gestreepte *Epeira* behaalt de voorkeur. Maar ze geeft zich maar niet zoo weerloos over. Op de nadering van 't hymenopteer, richt ze zich op en meent de dreigende houding aan, die ze van de *Lycosa* schijnt afgezien te hebben.

De *Calicurgus* stoort zich niet aan die dreigementen: ondanks haar harlekijnspakje is zij even stout in haar optreden als snel in haar bewegingen. Er vallen van weerszijden eenige klappen, en de *Epeira* tuimelt ruggelings ter aarde. De *Calicurgus* plaatst er zich boven op: met zijn pooten houdt hij de pooten der spin in bedwang, met zijn kaken grijpt hij 't kop-borststuk vast; krachtig kromt hij het achterlijf; de angel wordt zichtbaar, en . . .

Wacht nog een oogenblik, lezer. Waar denkt ge dat de angel wordt ingeplant?

Ons beroepende op hetgeen de andere operateurs ons getoond hebben zal het wel in de borst wezen, om de bewegingen der pooten te vernietigen. Dat denkt ge, en ik meende 't ook. Welnu, laten we, zonder ons al te zeer over onze gemeenschappelijke dwaling te schamen, bekennen, dat het beest beter op de hoogte is dan wij. Het weet het succes te verzekeren, door een voorafgaande behandeling, waaraan noch gij, noch ik ooit gedacht zou hebben. O, wat is er in de leerschool der dieren nog veel te profiteeren! Spreekt het niet van zelf, dat, alvorens zijn tegenstander

aan te vallen men verstandig doet, hem, zoo mogelijk onschadelijk te maken? De *Calicurgus* neemt die voorzorg trouw in acht.

De *Epeira* heeft onder de keel twee scherpe dolken, aan welke punten een drupje venijn kleeft: hapt de spin toe, dan is de *Calicurgus* verloren. De ophanden zijnde operatie vereischt voor alle dingen een volkomen zekerheid van hand. Hoe nu op zulk een oogenblik te handelen, waar de kundigste chirurg met zijn handen in 't haar zou zitten?

Men dient vooraf den patient onschadelijk te maken en hem pas daarna te opereeren.

De angel van den *Calicurgus* wordt inderdaad met de meest mogelijke voorzichtigheid en met volkomen zekerheid in den mond der *Epeira* gedreven. Onmiddellijk daarop zijn de gifthaken machteloos gemaakt en de geduchte prooi is voor altijd onschadelijk. Het achterlijf van 't hymenopteer ontspant zich en maakt zich gereed den angel te boren in een punt, vlak achter 't vierde paar pooten gelegen. Hier is de huid fijner en beter door-dringbaar dan elders. Het overige van de borst is met een stevig plastron bedekt, waar de angel vermoedelijk niet door kan. Wel zijn de zenuwknoopen, de bewegingscentra der pooten een weinig boven 't gekwetste punt gelegen, maar de richting van 't wapen maakt het mogelijk ze te bereiken. Deze laatste steek heeft de gelijktijdige verlamming der acht pooten ten gevolge.

Ten einde 't welsprekende van deze taktiek geen schade te doen, wil ik niet in verdere bijzonderheden treden. Allereerst zagen we ter beveiliging van den operateur, een steek in den bek toebrengen, om de gevaarlijke gifthaken onschadelijk te maken: en daarna ter beveiliging der larve een tweeden steek in de nerven-centra van den thorax, om de bewegingen te doen ophouden.

Ik vermoedde wel, dat de slachters der machtige spinnen met speciale talenten waren toegerust, maar ik kon niet vermoeden, dat ze er zulk een logica op na hielden, die hun gebiedt, hun vijanden te ontwapenen, alvorens ze te verlammen. Zoo moet de *Tarantellen-jager* zich ook gedragen, die in gevangenschap staat geweigerd heeft me zijn geheim te ontsluiëren, maar die een collega me thans heeft doen kennen.

Ik onderzoek de *Epeira* onmiddellijk na de operatie en de *Tarantella* als de *Calicurgus* haar bij een poot naar zijn hol sleept, dat gelegen is, aan den voet van den een of anderen muur. Nog even trekt het slachtoffer met de pooten en zoo lang de doodstrijd duurt, laat de *Pompilus* haar prooi niet los. Ze schijnt met aandacht de verschillende fasen der verlamming na te gaan. Met 't eind der kaken onderzoekt ze herhaaldelijk den bek der spin om er zich van te overtuigen, dat de gifthaken geen kwaad meer kunnen doen. Is alles tot rust gekomen, dan zet de *Calicurgus* zich in postuur om zijn prooi weg te sleepen. Maar dan neem ik de vrijheid er mij van meester te maken.

Al dadelijk valt de totale onbeweeglijkheid der haken me op, die ik met behulp van een strootje te vergeefs prikkel. De palpen daarentegen die er vlak bij liggen, bewegen zich bij de minste aanraking. Nadat ik de *Epeira* in een stopflesch in veiligheid heb gebracht, wordt ze een week later opnieuw aan een onderzoek onderworpen. De gevoeligheid is gedeeltelijk weergekeerd, de pooten althans de laatste geledingen reageeren op den prikkel van een strootje en ook de palpen zijn nog beweeglijker dan laatst. Alleen stelt die beweeglijkheid het dier niet in staat, zich om te keeren, veel minder zich te verplaatsen. Wat de giftkaken betreft, die blijken voor elken prikkel gevoelloos, ze zijn op de bovenbeschreven wijze voorgoed verlamd.

Einde September, dus bijna een maand na de operatie, verkeert de *Epeira* nog steeds in dien halfslachtigen toestand, van niet dood en toch ook niet levend te zijn: nog steeds trillen de palpen na prikkeling met een strootje, maar van 't overige organisme verroert zich niets meer. Eindelijk na een verdoovingsperiode van zes à zeven weken treedt de dood in, vergezeld van zijn trouwe gezellin, de ontbinding.

Wanneer ik de *Tarantella* bij 't transport den eigenaar afhandig weet te maken, vertoont ze me dezelfde eigenaardigheden. De gifthaken zijn volstrekt niet gevoeliger voor de prikkelingen van 't strootje, hetgeen voor mij een nieuw bewijs is, dat de *Lycosa* op geheel analoge wijze als de *Epeira* een angelsteek in den bek is toegebracht. De palpen daarentegen behouden nog weken lang haar ge-

voeligheid en haar beweeglijkheid. Ik vestig de aandacht op dit feit, waarvan men 't gewicht zoo dadelijk zal erkennen.

Een tweeden aanval heb ik den *Nar. Calicurgus* niet zien verrichten; blijkbaar hebben de verdrietelijkheden van den gevangensstaat hem belet nogmaals van zijn talenten blijk te geven, bovendien is het ook best mogelijk dat de krijgslist, die ik de *Epeira* tot tweemaal toe voor mijn oogen heb zien aanwenden, den aanvaller op een dwaalspoor heeft gebracht. Het geval is te curieus om hier niet even verteld te worden, al was 't maar alleen, om die onnoozele spinnen een weinig in onze achting te doen rijzen; zij toch zijn van uitmuntende wapenen voorzien, ze durven er echter tegen een zwakkeren, maar brutaleren tegenstander eenvoudig geen gebruik van maken.

De *Epeira* zit tegen de klok met de acht pooten tegen het ijzer-gaas uitgespreid, terwijl de *Calicurgus* in 't midden van 't koepeldak aanhoudend heen en weer draait. Plotseling laat de spin, op 't gezicht van den vijand van schrik bevangen los, en valt met opgetrokken pooten op den rug. De andere snelt toe, omstrengelt haar, onderzoekt haar en maakt zich gereed haar den prik in den bek te geven. Maar de angel ontbloot zich niet. Ik zie hem aandachtig gebogen over de venijn-haken, alsof hij 't gevaarlijke instrument aan een nauwkeurig onderzoek wil onderwerpen en verdwijnt daarop. De spin blijft steeds onbeweeglijk liggen, zoodat ik inderdaad meende, dat ze op een oogenblik, dat ik er volstrekt niet op verdacht was, toch was verlamd. Maar zoodra ik haar uit de voliëre neem om haar meer van nabij te kunnen beschouwen, herleeft ze en neemt ijlings de vlucht. De slimmerd had onder den stylet van den *Calicurgus*, zóó bedriegelijk dood gelegen, dat ik mij beet heb laten nemen. 't Is me een zekere troost te kunnen verklaren, dat ik in deze niet alleen sta. De *Calicurgus* toch, die haar van zeer dichtbij beschouwde, vond het blijkbaar beneden zijn waardigheid zijn dolk in 't ontziend lichaam te boren.

Mogelijk ook vond hij er al een verdacht luchtje aan, evenals de beer uit de fabel.

Het komt me voor, dat de *Tarentella*, de *Epeira* e. a. meestal zelf de dupe zijn van deze list, zoo hier van list sprake mag wezen. De *Calicurgus*, die haar na een hevige vuistgevecht op den rug heeft geworpen, weet zeer goed, dat de zieltogend nederliggende spin niet dood is. Deze meent door algeheele onbeweeglijkheid te simuleeren, 't dreigend gevaar af te wenden; de aanvaller maakt er gebruik van om den voor hem meest gevaarlijken steek toe te brengen. Indien de gifhaken dan in volle actie waren zou de *Calicurgus* 't eind van zijn achterlijf niet aan die doodelijke klem durven blootstellen. Juist dit schijnvertoon van den dood bezorgt den jager zijn succes bij de gevaarlijke operatie. Men zegt, zachtaardige *Epeira*, dat de levensstrijd, u tot uw heil aangeraden heeft den onbeweeglijken stand aan te nemen. Welnu ik zeg U, dat die levensstrijd u hierbij een slechten raad gegeven heeft. Volgt liever uw eigen verstand en ge zult gaandeweg doordrongen worden van de waarheid, dat een kloek verweer, vooral wanneer men over voldoende kracht beschikken kan, nog altijd het beste middel is om den vijand het noodige ontzag in te boezemen.

J. H. FABRE
(vert. door P. G.).

Het gerestaureerde Raadhuis te Halsteren.

Maandag 16 Juli 1.1. werd het geheel in stijl gerestaureerde en vergroote Raadhuis te Halsteren feestelijk heropend.

Het gebouw dateert van het begin der 16^e eeuw, werd in 1633 verbouwd en in 1875 verknoeid door het aanbrengen van houten kozijnen, bepleistering en verkeerde versiering.

Het is nu gerestaureerd door den Architect Jac. Gieles te Bergen op Zoom, onder toezicht van den Heer W. Scheepens, Architect der Monumenten van Geschiedenis en Kunst te 's-Gravenhage.

Onze voorplaat en de tweede afbeelding op bladz. 359 geven het Raadhuis te zien zooals het zich thans vertoont, terwijl de afbeelding boven op deze bladzijde vertelt, hoe het er vóór de restauratie uitzag.

HET AMERIKAANSCH DUEL

(35) DOOR EWALD GERHARD SEELIGER.

(Geautoriseerde Vertaling).

TOM maakte met zijn vriend den detective een plezierige, lunchte met hem in het Eden-hotel en bereidde hem op de gebeurtenissen van den volgenden dag voor. „Nu komt nummer twee aan de beurt,” wijdde hij hem in. „Mijn tweede vrouw. Mag ik daarbij op uw hulp rekenen?”

„Ik ben geheel tot uw dienst!” antwoordde de detective hoffelijk. „Uw truc is alleraardigst. En ik hoop, dat mijn plaatsvervanger zich daarbij naar uw wensch gedragen heeft.”

„Uitstekend!” lachte Tom, en bestelde op kosten der firma nog een flesch champagne. „Maar ik ben er van overtuigd, dat u me nog beter zult bijstaan. Hij kwam eigenlijk wat te vroeg bij de coupé. Het had weinig gescheeld of de dame was mee uitgestapt. Dat moet voorkomen worden!”

Ze reden samen naar de Garfield-boulevard terug, waar Tom zich op den divan legde, om de gemiste slaap in te halen. Maar hij werd weldra gestoord. Ditmaal was het Allan Humphry, de hoofdman van de organisatie der firma Sniffer & Co.

„Welkom, Mr. Humphry!” riep Tom, hem levendig begroetende. „Uw komst is mij reeds lang geleden aangekondigd.”

„Het ligt aan Europa, dat ik zoo laat kom!” antwoordde Allan Humphry en wischte zich het zweet van het hooge voorhoofd. „Maar nu is alles in orde. Over onze firma hebt u zich intusschen een oordeel kunnen vormen. U weet, dat wij voor uw talenten den grootsten eerbied hebben en de wensch koesteren er voor ons bedrijf gebruik van te maken. Bovendien hopen wij, dat u de gezamenlijke leden van den bond voor ethische huwelijksvorming zult willen bewegen, zich bij ons aan te sluiten.”

„Aha!” riep Tom, zijn vinger ophoefend. „U kunt wat dat betreft op mij rekenen. Ik weet echter niet of deze leden aan mijn meening zulk een betekenis hechten, dat zij zich bij de firma Sniffer & Co. zullen aansluiten.”

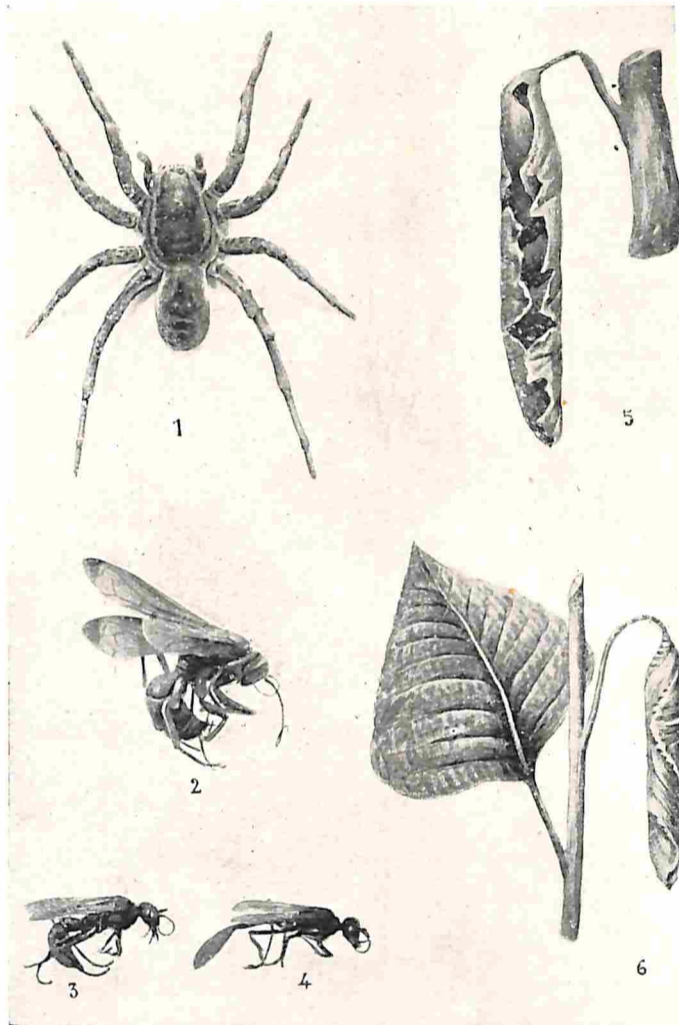
„Mr. Peppercorn,” antwoordde de Sniffer-generaal glimlachend. „U vischt naar complimentjes. Maar laten we onzen kostbaren tijd daarmee niet verknoeien. Wij zullen u de afdeling voor liefdes- en huwelijkszaken opdragen. Daarin is u specialiteit als geen ander. En we zijn er op gesteld, dat de gewichtigste plaatsen door de helderste koppen bezet worden. Bij deze afdeling gaat het er om, bij iedere huwelijksluiting de staats-autoriteiten uit te schakelen.”

„En in de plaats daarvan de firma Sniffer & Co. in te schakelen!” knikte Tom, die steeds vlugger van begrip werd, hoe langer hij Patrick Peppercorn's plaats innam. „Wij begrijpen elkaar volkomen!” sprak Allan Humphry ten zeerste tevreden. „Dan nog iets. Wij zijn van plan een wereldcourant uit te geven. Zij zal in vijf en dertig verschillende talen gedrukt worden, zoodat alle andere kranten overbodig worden. Als leider van deze „Sniffer-Post” komt slechts één man in aanmerking, namelijk Mr. Peppercorn.”

„Uitstekend!” riep Tom geestdriftig. Het was hem alles goed, als hij er maar in slaagde, dezen man tot morgenmiddag in een goed humeur te houden.

„Wanneer kunnen wij uw bezoek te gemoet zien?” vroeg Allan Humphry, zijn notitieboekje te voorschijn halend. „Overmorgen!” zei Tom na eenig nadenken. De Sniffer-generaal klapte zeer vergenoegd zijn boekje dicht en stak het weer bij zich.

„Wat die wisselgeschiedenis betreft,” vervolgde hij, „maak u daarover maar niet bezorgd. Het is ons tot dusverre gelukt, Mrs. Cravath van gerechtelijke stappen terug te houden, en wij hopen dat het ons ook in 't vervolg gelukken zal. Uw eerste werk moet zijn, deze dame een nieuwen man te verschaffen. En dat zal u niet moeilijk vallen, zoodra u eerst maar het omvangrijke materiaal van onze huwelijksafdeling in handen hebt. We zullen dan wel een vorm vinden, om deze dame te bewegen tot het opgeven van hare rechten op u. Maar in deze zaak mag niet overijld worden te werk gegaan, en ik raad u in uw eigen belang, hier voorloopig te blijven wonen.”

DE GERINGDE CALICURGUS.

1. *Tarantella* (*Lycosa*). 2. *Geringde Calicurgus*. 3. (*ruige ammophila*). 4. (*rupsendooder*). 5. (*koker door den wingerd-roller gemaakt*) en 6 (*koker van den populier-kever*) behooren bij volgende artikelen.

„Niets gemakkelijker dan dat!” riep Tom vergenoegd en voegde er bij zichzelf bij: Maar slechts tot morgenmiddag!

„Als wij eerst maar de wissels in handen hebben, is elk gevaar voor u verdwenen. Ons aanvankelijk vermoeden, dat Mrs. Cravath u tot deze wisselvervalschingen heeft aangezet, schijnt overigens bewaarheid te worden. Misschien kunt u ons hierover opheldering geven.”

„Hm!” deed Tom, zijn wenkbrauwen fronsend. „Als ik het me goed herinner, vond ze deze vervalschingen uitstekend. Of ze deed tenminste zoo. Had ze anders de wissels betaald?”

„Dat is ook onze meening!” bevestigde Allan Humphry. „Nu kom ik eindelijk tot Nathanael Mobson.”

„Nathanael Mobson?” riep Tom belangstellend. „Dien naam heb ik al eens meer gehoord.”

„Dat verwondert me niet!” glimlachte de Sniffler-generaal. „U hebt u hier de grap veroorloofd, u Tom Fleitman te noemen. En ik vergis me zeker niet, als ik aanneem, dat deze Tom Fleitman uw vriend is. Er bestaat trouwens een zekere gelijkenis tusschen u en dezen man. Hij nu is een neef van Nathanael Mobson, onzen vertegenwoordiger voor Florida. Deze heeft al geruimen tijd geleden aan ons geschreven, maar de zaak is blijven liggen, daar ik de kwestie Patrick Peppercorn persoonlijk wilde behandelen. Nathanael Mobson is van meening, dat zijn neef Tom Fleitman en Patrick Peppercorn één en dezelfde persoon is. De onjuistheid hiervan blijkt wel ten duidelijkste uit het feit dat u hier is, terwijl Tom Fleitman zich in Tampa ophoudt. Bovendien is de gelijkenis niet zoo héél groot. Bij zijn tweede schrijven zond Nathanael Mobson ons een amateur-kiekje, dat voor ongeveer twee weken genomen is. Ziet u me dat nu eens aan. De man is minstens twintig pond zwaarder als u, draagt een vollen baard en heeft het gezicht van een volgeling van koning Alcohol.”

Tom bezag nauwkeurig het kiekje, dat Patrick Peppercorn vertoonde, zooals hij in Tampa over straat had geloopt.

„Ja!” knikte hij ten slotte. „Dat is mijn vriend Tom Fleitman. Wij leerden elkaar toevallig in Key West kennen. Overigens een tamelijk onbeduidende kerel!”

„Dat ziet men dadelijk!” knikte Allan Humphry, de foto bij zich stekende. „Het is een verschijnsel dat zich bij al onze agenten voordoet. Nauwelijks hebben zij hun contract in den zak of zij fantaseeren er op los en combineeren alles overhoop. Ik heb Mr. Mobson reeds in dezen geest geschreven, om zijn te grooten ijver ietwat te bedwingen. De aangelegenheden, die u persoonlijk betreffen, zijn daarmee opgehelderd, behalve wat uw eerste vrouw in Ierland aangaat!”

„Mijn eerste vrouw in Ierland. Wát zegt u me daar?” riep Tom in de grootste verbazing.

„U verwondert zich, dat we daarachter zijn gekomen?” glimlachte de Sniffler-generaal, zijn hoed vattende. „Het is een heel werk geweest. En onze agent is reeds bezig, deze vrouw te bewerken om in de scheiding toe te stemmen. Het kost u niets. U ziet, hoeveel moeite wij ons voor u geven, om ons uw niet te vervangen krachten te verzekeren. Tot weerziens overmorgen in mijn bureau!”

„Het was mij buitengewoon aangenaam!” sprak Tom, hem de hand schuddende.

„Ik moet nog eens zeggen,” sprak Allan Humphry, terwijl hij Tom op den schouder sloeg, „dat uw inval van hedenmorgen op het station uitnemend was. Ik wensch u van harte geluk met uw combinatievermogen. U wilt de truc morgen herhalen. Uitstekend! Het is zeer goed, dat u ook uw tweede ethische vrouw laat verdwijnen. Want Mrs. Cravath's geduld is ten einde. En onze macht heeft voorloopig nog grenzen. Vergeet dat niet. Later wordt dat alles anders.”

En hij vertrok, alsof in de pink van zijn rechterhand minstens Alexander de Groot, Caesar en Napoleon belichaamd waren.

Den volgenden * * * morgen reed Tom met den beminnelijken detective naar de Lincoln Avenue, om Elinor Club af te halen. Toen zij te voorschijn kwam, trok de detective zich fijngevoelig terug, om haar niet te verontrusten. Eerst toen de trein zich in beweging zette, vertoonde de goede Sniffler-man zich. Hij dacht dat het voldoende was, zijn rol te markeren. Maar deze maal was dit niet voldoende.

„Het ga u goed, Mr. Sniffler & Co!” lachte Tom, met zijn hoed uit het open raampje wuivend. „Groet Allan Humphry, den opper-Sniffler, van me, en zeg hem, dat hij zich Theodore Roosevelt als hoofdredacteur moet engageren. Die arme man is op dit oogenblik buiten betrekking. Ik heb wel wat beters te doen!”

En hij viel zijn lieve tante Elinor om den hals.

Foto C. Steenbergh.

HET RAADHUIS TE HALSTEREN VOOR DE RESTAURATIE.

Maar reeds in Pittsburg werd hij aangehouden.

„Is u Mr. Peppercorn uit Chicago?” vroeg een politieagent, die met een stationschef op hem toekwam.

„Ik ben Tom Fleitman uit Florida!” antwoordde Tom naar waarheid.

„In orde!” zei de agent, nadat hij op een blad papier gekeken had. „Ik moet u wegens wisselvervalsching arresteren!”

„Ik word gearresteerd!” vertelde Tom aan Elinor, die met een hoedendoos achter hem aan kwam, op weg naar een trein, waarin zij wilden overstappen.

„O!” kreet Elinor Club. „De wissels! O, die ellendige Cravath!”

„Het klopt!” knikte de politieagent. „Wilt u me maar volgen?” Tom werd ondervraagd en voor de keus gesteld of dadelijk in Pittsburg in voorarrest gesteld te worden of met twee inspecteurs op eigen kosten naar Chicago terug te gaan.

Hij koos het laatste. Elinor Club beschouwde zich als mede gearresteerd. Toen de twee begeleiders verschenen, werden zij door Elinor Club met bagage overladen, wat zij zich kalm lieten welgevallen.

„Je zult toch zeker probeeren te ontsnappen?” fluisterde zij Tom toe.

„Ik denk er niet aan!” lachte Tom onbezorgd. „Ik verlang erg naar dat wisselproces.”

Daarop ging hij naar den restauratiewagen en noodigde de twee beambten uit, aan zijn tafeltje plaats te nemen. Deze lieten zich dat niet tweemaal zeggen.

Maggie kwam behouden in Tampa aan en begaf zich dadelijk naar juffrouw Nolte, Manila Avenue 28.

„U verhuurt immers kamers?” vroeg Maggie. „Is er nog een open?”

„Tot mijn spijt niet!” antwoordde juffrouw Nolte.

„Maar men heeft mij uitdrukkelijk uw adres opgegeven!” sprak Maggie hoofdschuddend, denkend aan den inhoud van

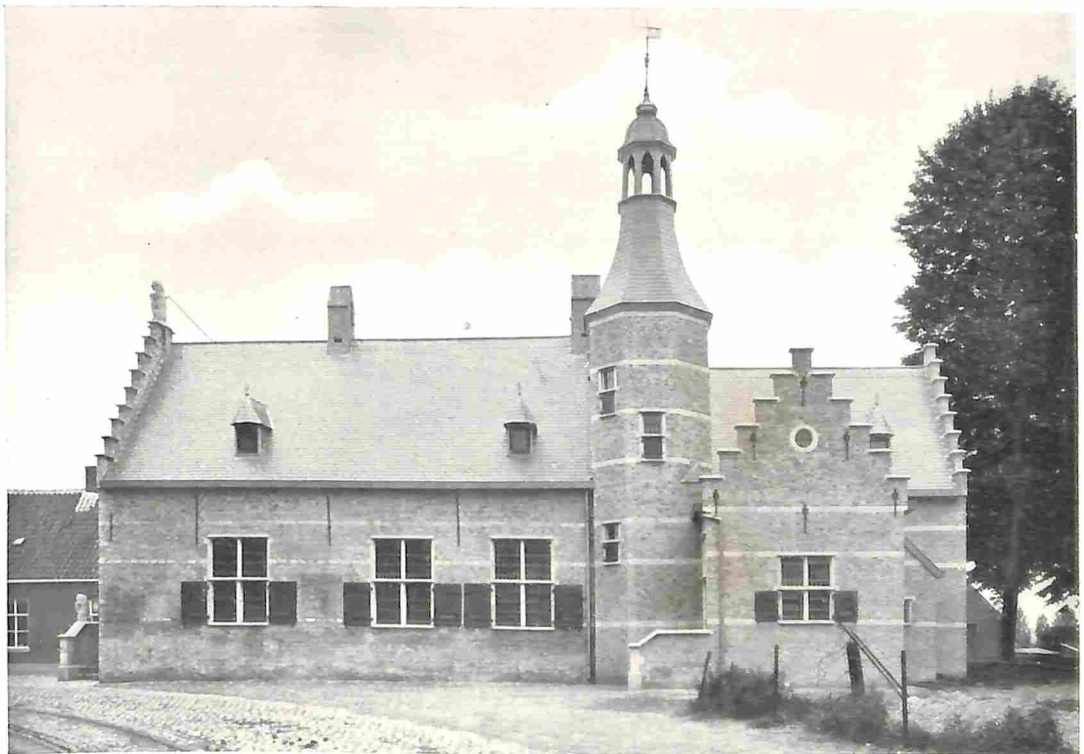

Foto C. Steenbergh.

HET RAADHUIS TE HALSTEREN, VAN TER ZIJDE GEZIEN.

het raadselachtige telegram, dat haar de geheele reis had beziggehouden. „Een meneer Tom.”

„Ah, Mr. Fleitman!” riep juffrouw Nolte snel. „Die heeft een kamer bij mij gehuurd. Maar hij is hier al lang niet geweest. Hij is meestentijds op reis.”

„Op reis?” herhaalde Maggie langzaam en een kleine argwaan kwam bij haar op. „Waarheen reist hij dan wel?”

„Overall heen!” antwoordde de huisjuffrouw vriendelijk. „Het laatst was hij in Chicago.”

„Chicago?” stiet Maggie uit. „Hebt u misschien een portret van hem?”

„O zeker!” riep juffrouw Nolte en noodigde Maggie uit, binnen te komen. „Hij heeft mij eens uit Salt Lake City een prentbriefkaart gestuurd”

„Salt Lake City!” fluisterde Maggie. „Hij is het!”

Daarop viel zij met trillende knieën op een stoel. De juffrouw haalde ondertusschen de briefkaart, die op haar achterzijde een amateur-kiekie van Tom Fleitman te paard vertoonde. Op den achtergrond zag men den Mormonentempel met zijn zes torens en het tabernakel, welks dak er als een geweldige omgeslagen reddingsboot uitziet. Het plaatje was niet erg scherp, maar het was voldoende, om Maggie in haar dwaling te sterken.

„Dat is Mr. Fleitman!” sprak juffrouw Nolte eerbiedig. „Hij is een zeer fatsoenlijk man. Ik ben werkelijk verliefd op hem.”

Die ook al! dacht Maggie huiverend, stond op, en gaf de kaart terug.

„U hebt dus geen kamer voor me?” vroeg ze aarzelend. „Kunt U me niet Mr. Fleitman's kamer geven?”

„Als U daaraan geen aanstoot neemt?” vroeg de juffrouw nadenkend.

„Wel neen!” antwoordde Maggie kortaf. „Ik ken dien meneer heel goed.”

„O!” riep juffrouw Nolte, terwijl ze haar oogjes opensperde. „Kent U hem?”

„Maar alleen als meneer Tom!” zei Maggie voorzichtig. „Hij volgt me binnen enkele dagen.”

Juffrouw Nolte wees haar de kamer. Dat er de een of andere liefdeshistorie bij in 't spel was, giste zij dadelijk. En zoo won hare nieuwsgierigheid het spoedig van de bedenkingen, die zij aanvankelijk had.

Het eerste, wat Maggie in Tom's kamer in 't oog viel, was een portret van Gladys Schwab, dat op de schrijftafel stond.

Nog eene, dacht zij, bleek wordend. Maar zij vermande zich, en vroeg wie dat was. „Dat is een jeugdvriendin van Mr. Fleitman!” vertelde juffrouw Nolte.

„Is zij gestorven?” bracht Maggie met moeite uit.

„Gestorven?” glimlachte juffrouw Nolte. „Hoe komt u daarbij? Zij leeft nog. Ze heet Gladys Schwab en is het mooiste meisje van Florida. Ze heeft bij den schoonheidswedstrijd in Key West den eersten prijs behaald.”

„Ach!” zuchtte Maggie, terwijl ze de hand op het hart drukte.

„Wat scheelt u?” vroeg de juffrouw deelnemend. „Wil ik u een glas water brengen?”

„Dank u!” weerde Maggie af en vestigde een doorborenden blik op het portret. „Woont die juffrouw hier in Tampa?”

„Daar aan den overkant!” riep juffrouw Nolte, het gordijn openschuivende. „Net hierover!”

„Met het oog daarop heeft Mr. Fleitman zeker deze kamer gehuurd?” vroeg Maggie, nadat zij zich wat van haar ontroering hersteld had.

„Dat is best mogelijk!” gaf juffrouw Nolte toe. „Maar er is bovendien aan de heele Manila Avenue geen enkele zoo prettige kamer als deze.”

(Wordt vervolgd).

Hoe Zandvoort badplaats werd.

IN het jaar 1825 vereenigden een vijftal heeren uit Haarlem en omstreken zich om te Zandvoort een etablissement voor zeebaden op te richten en den mullen zandweg van den Heerenweg onder Heemstede naar het genoemde dorp te doen bestraten. Het waren de heeren: Jhr. W. Ph. Barnaart, lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Mr. D. J. van Lennep, lid van de Staten van Holland, en professor aan het Athenaeum te Amsterdam, Mr. P. van Lennep, lid der Staten van Holland, W. van der Vlucht, bankier en Mr. Jac. Enschedé, lid van den Raad van Haarlem.

Bij Koninklijk Besluit van 29 Maart 1826 No. 99 werd goedkeuring verleend aan het „Plan eener Negotiatie, groot f 150.000” tot het vinden van de kosten voor een en ander. De koning teekende zelf in voor 10 aandelen van f 1000, terwijl de overige werden genomen door belangstellende personen, meest in Haarlem of omgeving woonachtig.

De Staten van Holland verstrekten een subsidie van f 30.000 en de gemeente Haarlem ontsloeg de gemeente Zandvoort van de betaling van een jaarlijksch bedrag van f 600 voor afkoop van de stedelijke belasting op de zeevisch met de bedoeling, die som voor de onderneming af te staan. Bovendien gaf Haarlem een subsidie van f 100 per jaar voor het onderhoud van de Aerdenhoutslaan, zooals toen het eerste gedeelte van den weg werd genoemd, hetwelk aan Haarlem toebehoorde. Zandvoort beloofde een jaarlijksche bijdrage van f 1500, doch wist zich van de nakoming daarvan na korten tijd af te maken.

De straatweg werd aangelegd, en de bermen beplant, terwijl ook het Badhuis (later genoemd „Het Groote Badhuis”) werd gebouwd.

Voor de betaling van het onderhoud van den weg enz. werden twee tollén opgericht.

De deelnemers in de Negotiatie zouden rente ontvangen à 4%, terwijl bij uitloting geleidelijk de gestorte bedragen zouden worden afgelost.

De onderneming had spoedig met moeilijkheden te kampen, mede ten gevolge van den Belgischen opstand in 1830. De rentebetaling hield spoedig op en de aflossing geschiedde zeer onregelgd. De financieele uitkomsten van de exploitatie van het Logement en van de Zeebaden zijn nimmer schitterend geweest. Nieuw geld kon er niet in de zaak worden gestoken wegens den eigenaardigen vorm der Negotiatie, terwijl het onderhoud van den weg meer kostte dan de tollén opbrachten.

Toen dan ook in 1897 door den heer J. J. F. Müller, makelaar te Amsterdam, een geschikt bod werd gedaan voor het Badhuis c.a. is tot den verkoop besloten en konden de nog niet

uitgelote aandelen wordenafgelost. Alleen de straatweg, sedert dien bezit van de certificaathouders, bleef onder de administratie van commissarissen van den straatweg naar Zandvoort, de opvolgers van de oorspronkelijke ontwerpers der plannen. De opbrengst der beide tollén moet voorzien in het onderhoud van dezen weg, die door drie gemeenten, n.l. Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort, loopt. Andere inkomsten van eenig belang dan die tolobbrengst bestaan niet, zoodat zonder medewerking van betrokken gemeentebesturen de tollén moeten blijven bestaan. Er zijn echter naar wij meenen te weten, onderhandelingen gaande met die gemeentebesturen om tot overname door hen, ieder voor zijn deel, te geraken. Een verbreding van dezen tot nu toe eenigen weg naar Zandvoort en opheffing der tollén zal dan misschien mogelijk zijn. Daartoe ontbreekt aan de tegenwoordige administratie het geld. Wel hebben deze — die volgens de concessie tot niets anders gehouden zijn dan tot het onderhoud van een straatweg van 4.18 M. breedte — voor zooverre de geldmiddelen dit toestonden, rijwielen en voetpaden aangelegd, maar voor het moderne verkeer is de weg op den duur te smal.

* * *

Bij de vlucht, die Zandvoort als Noordzee-badplaats sedert den aanleg van spoor- en tramweg heeft genomen, denkt menigen niet meer aan de mannen, die in 1825 den eersten stoot hebben gegeven tot de hervorming van een arm visschersdorp in een oord, waar men van zee en lucht kan genieten, en dat thans dermate bekend is dat het zeer eigenaardig aandoet een oud reclameprentje uit de eerste jaren der badplaats te beschouwen, voorzien van een afbeelding als de op deze bladzijde gereproduceerde, waaronder in het Nederlandsch, Fransch en Duitsch te lezen staat: „Dit établissement beveelt zich aan door de nabijheid der steden Amsterdam en Haarlem, gelijk mede door de schoone omstreken van Bloemendaal en Heemstede. De Baden zijn hoogst gemakkelijk ingerigt; het zeewater is voornamelijk daar ter plaatse bijzonder sterk, daar Zandvoort zeer ver van de monden der rivieren afgelegen is. Het Logement vereenigt goede bediening met zindelijkheid; ook zijn de prijzen in hetzelfde veel verminderd en rijkelijk onder het bepaalde in andere diergelijke inrigtingen. Tot nadere inlichtingen verveogen men zich met brieven franco aan de H.H. Commissarissen van het Zeebad Etablissement te Zandvoort bij Haarlem, Koningrijk der Nederlanden”.